СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 251. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 26-го грудня, 1944. | No. 251. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, December 26, 1944. VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 ; 4-0807

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

„СПОВНЯЙМО НАШІ ЗАВДАННЯ" — КАЖЕ ПРЕЗИДЕНТ У СВЯТОЧНИХ ПОБАЖАННЯХ

ВАШИНГТОН. — „Найліпше можемо помогти нашим воякам на фронтах у часі Різдва тим, що будемо сповняти завдання призначені кожному з нас і будемо робити те, що найбільше причиняється до перемоги у війні у найближчій майбутности" — таке сказав президент Рузвелт вчасі пресової конференції, останної перед святами. Потім говорив дальше: „Тому я взиваю, щоб кожен з нас пильнував своєї роботи і втримав на постійній висоті припаси военних матеріялів, потрібних нашим воякам на военних фронтах".

Коли мова перейшла на Атлянтійський Чартер, президент заявив, що засади цього чартеру „таксамо важні сьогодні, як важними вони були в 1941. році".

ПОГОДИЛИСЯ НА ДОПОМОГУ БЕЛЬҐІЇ.

НЮ ЙОРК. — Між бельгійським урядом і військовою владою Аліянтів дійшло до згоди, якими способами має йти допомога до Бельгії, як це виявив предсідник бельгійського допомогового комітету Вилїем Викгем Гофман після свого повороту з Бельгії. Найперше відошлють до Бельгії 75 тон убрання кораблем, який причалить до порту в Антверпен. Опісля цей набір буде складений в Брукселі. Крім убрання дуже потрібні в Бельґії ліки, каже Гофман, бо там діти хворіють дуже на туберкульозу.

ПОЛЬЩУ ПРОДАЛИ — ТВЕРДИТЬ КАТОЛИЦЬКА ҐАЗЕТА.

БОСТОН. — Католицький єпархіяльний тижневик „Ди Пайлот" у редакційній статті пише, що „Чорчил просто продав Польщу так як Чемберлин продав був Чехословаччину". Описуючи найновіший поділ Польщі як „злочин, проти котрого на підставі засад і сумління треба кричати", ґазета теж твердить, що Америка не може більше надіятися, діждатиса хвилі, коли сумління, засади будуть ще раз виставлені на пробу, бо край мовчки приглядається, як сповняється злочин на його очах." „Про це знає Чорчил, знає де Ґол і знає наш департамент стейту, але не кажуть нічого і дозволяють поповнити цей Іродовий злочин на невинних" — твердить „Ди Пайлот". А про лінію Курзона пище, що це була лінія придумана лише на місяць учасі перемиря.

ЛИПМЕН ПРО ЛЬВІВ СЕРЕД „РОСІЙСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ."

НЮ ЙОРК.—Колюмніст ґазети „Геральд Трибюн" Волтер Липман, що вважає себе „експертом" у міжнародних справах, обговорюючи справу Польщі, доходить до таких висновків: „Можемо думати так, як думаю, що поляки мають справедливі претенсії до затримання Львова. Але з огляду на безпеченство наших вояків на Тихому океані треба зберегти простий розум і не виставляти на небезпеку вирішення війни та згоду Аліянтів, а з тим і визволення Польщі, через зосередження уваги на малій провінції де лежить місто з подавляючим польським населенням у краю з подавляючим російським населенням".

ДУМКА ПРЕЗИДЕНТА ПРО КОЛЮМНІСТІВ.

ВАШИНГТОН. — На пресовій конференції сказав президент Рузвелт, що сьогоднішні колюмністи це непотрібні відходи цивілізації. „Алеж пане президенте" — відповіла пані Мей Крейг, кореспондентка ґазет із стейту Мейн — „таж ви маєте колюмніста в родині!" Серед загального сміху президент заявив, що цей колюмніст є цілком іншого характеру, бо він пише лише щоденник — Колюмніст з родини Рузвелта це пані Рузвелт, жінка самого президента, яка пише синдиковані статті до ґазет під наголовком „Мій щоденник".

ДЕТЕКТИВИ НАЙШЛИ ПЕРСТЕНЬ У ПЕСИКУ.

Н ЮЙОРК. — Детективи ствердили, що 5-місячний песик пані Стерн, проковтнув дорогий перстень з діямантом, коли вона спала. Переконавшися, що вчасі її сну ніхто не міг увійти до спальні пані Стерн, детективи взяли песика до хемічної лябораторії, де при помочи флюоресценційного світла провірено, що песик має перстень у жолудку. Песика віддали до ветеринаря, щоб витягнув з нього перстень.

ТРУМАН НЕ ПРИЙМЕ ПОБІЧНОГО ЗАНЯТТЯ.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Гарі С. Труман, вибраний віцепрезидентом разом із президентом Рузвелтом на нову каденцію, аявив перед своїми приятелями, що він і президент погодилися, щоб віцепрезидент не приймав на себе ніякого побічного обовязку крім тих, які на нього накладає його становище.

ШУКАЄТЕ ПРАЦІ? — Наперед погляньте на оголошення нових робіт у „Свободі".

Дві банкові ґрупи побиваються за світову агенцію

ВАЩИНГТОН. — У виконанню постанов з монетарних нарад в Бретон Вудз має бути заложений світовий банк для реконструкції і розбудови. Цею справою займеться незабаром конґрес, який крім наладження способу заложення світового банку мусітиме ще займатися полагодженням конкуренції двох банкових ґруп у Злучених Державах, які хочуть перебрати на себе банкову діяльність. Одна ґрупа це Америкен Банкерс Асошіейшен, а друга це Ню Йорк Стейтс Банкерс Асошіейшен. Обі ґрупи перестудіювали докладно цілу справу, обі вже вирішили її для себе, лише не оголосили прилюдно своїх рішень і помічень.

БЕЛЬҐІЯ ВІДЗИСКАЛА ЧВЕРТЬ БІЛІОНА В ЗОЛОТІ

НЮ ЙОРК. — Федерал Різерв Бенк оф Ню Йорк переніс золото вартости $223,292,833 з рахунку Банку Франції на рахунок Національного Банку Бельгії. Спір за ці гроші тривав ще від лютого 1941 р. в нюйорськім суді. Їх мав передати французький уряд у Віші для націстівської влади, яка тоді окупувала Францію.

Спір покінчений ще 19. жовтня 1944 р. Золото, признане бельгійському урядови, важить 198 метричних тон, а подрібно угода вимагаеперенесення до Національного Банку Бельгії 198,438 кільограмів, 841 грамів і 69 міліграмів.

НЕ СКАЖУТЬ НІЧОГО КОРЕСПОНДЕНТАМ ПРО НАРАДУ ТРЬОХ

ВАЩИНГТОН. — На пресовій конференції президент Рузвелт виявив, що ще не вирішено в подробицях конференції його з премієром Чорчилем і маршалом Сталіном. Він ще раз заявив, як уже заявляв давніше, що як і буде якесь рішення, то подробиць з нього репортери не довідаються.

ЮГОСЛАВІЯ В КИШЕНИ СТАЛІНА

ВАЩИНГТОН. — Як наслідок рішення в справі Польщі дипльомати вважають за певне, що Югосаяія опинилася в кишени Сталіна. Терор, голод і нужда приневолюють населення піддатися зарядженням маршала Тіта, який заборонив передавати у світ новинки із Югославії. Таке сказав д-р Константин Фотіч, який недавно зрезиґнував із становища югославського посла. За його словами на Балкані будуть такі комуністичні держави: Югославія, Альбанія, Болгарія і мабуть Румунія.

„Елас" робить нові пропозиції мира

АТЕНИ. — Воюючі ліві організації „Елас" вислали ґенералови Скобієви, командантови британських військ у Греції, нову пропозицію полагодження війни в Греції. „Елас" пропонує відтягнути свої війська з Атен на лінію, означену передтим ґенералом Скобієм, якщо члени „Еласу" дістануть амнестію й буде встановлена спільна комісія для нагляду розброєння. Ґенерал каже, що він цеї пропозиції не дістав.

ЗАСУДЖЕНО ДВОХ ІТАЛІЙСЬКИХ ҐЕНЕРАЛІВ

РИМ. — Італійський суд засудив двох італійських ґенералів на довголітню вязницю за те, що вони не боронили Неаполю від німців. Кожний з них дістав 20 літ тюрми.

Того самого дня засуджено теж італіянку Корделію Танці, одну з бувших любовниць Мусолінія, на 30 літ вязниці за співпрацю з ворогом. На розправі виявилося мало з життя італійського диктатора; сказано тільки, що він самий любив приґравати на скрипці до танців любовниці. Саля розправ була битком набита цікавими, які видно добре бавилися, коли обвинувачена боронилася довгим плачем.

ГРЕЦЬКИЙ КВІСЛІНҐ НЕ ПРОЯВЛЯЄ ЖАЛЮ

АТЕНИ. — У місцевій тюрмі дожидає суду за державну зраду ґрубас Іван Раліс, що його загально називають „грецьким Лявалем". Він сидить у тій самій тюрмі, до котрої він післав тисячі греків за те, що вони не хотіли співпрацювати з німцями, а з котрої дорога звичайно йшла на місце страчення.

Раліс запевняв американського кореспондента, що він усе це робив для добра грецького народа, та що він є примірним грецьким патріотом, котрий до того рятував Грецію від комунізму. Він жалував, що його ґвардейські баталіони не вбили ще більше греків. „Я все був анти-комуністом", говорив він ґазетяреви, „і просив в німців зброї" для війни проти комуністів.

ФРАНЦІЯ НЕЗАДОВГО ПРИСТУПИТЬ ДО ОБЄДНАНИХ ДЕРЖАВ

ПАРИЖ. — Французькі урядники сподіваються, що Франція незадовго стане членом Обєднаних Держав. Мовляв, станеться це в той спосіб, що президент Рузвелт і премієр Чорчил запросять Де Ґола на свою найближчу конференцію, на котрій він підпише з ними спільну заяву.

НЕНАРУШЕНИМ ОСТАВ ТІЛЬКИ ОДИНОКИЙ ХРЕСТ.—Маємо перед собою частину руїн італійського міста Фаенци, славного ще з 15. століття з своїх глиняних виробів, з чого походить теж і назва міста. Вояки з Ново Зіеляндії підходять осторожно до міста попри хрест, який зістав неушкодженим, хоч все інше довкола нього потерпіло від бомбардовання.

АЙЗЕНГОВЕР ЗАКЛИКАЄ АЛІЯНТІВ ДО НАЙБІЛЬШОГО ЗУСИЛЛЯ

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Німецькі війська ще далі продираються крізь аліянтські позиції. Аліянти покищо ще не вспіли задержати німецької офензиви, що йде вже сім днів. Цензура далі не дозволяє з мілітарних взглядів подавати останніх подробиць боїв, але тепер уже відомо, що німці захопили поважну частину Люксембурґу, оточили важний залізничий узол у Бельгії Бастонь та підсунулися під Ля Рош, отже відійшли від своєї границі на віддаль 35 миль.

Німецьке радіо каже, що на південному крилі німецька офензива звільнена контратаками Третьої Армії ґенерала Петона. Ворог признає теж, що на північному крилі йдуть завзяті бої, але запевняє, що він знищив сім американських дивізій.

Ґенерал Айзенговер видав драматичний приказ дня, в котрім запевняє свої війська, що німецька офензива зродилася з розпуки, і заповідає, що вона овсім провалиться. Головний командант аліянтських військ закликає своїх вояків обернути цю гру ворога на найгіршу поразку для нього та йти до найбільшої перемоги.

АМЕРИКАНЦІ ЗАВДАЛИ ВОРОГОВИ ПОВАЖНІ ВТРАТИ.

Покищо погода ще далі була неприхильна американцям. Одначе останніми годинами мрака почала вже підноситися, відкриваючи місцями американським воякам образи страшного знищення, яке вони засіяли в ворожих позиціях підчас мраки. В одному місці наприклад побачили 28 ворожих повзів, розбитих зовсім американською артилерією. В іншому місці вони нарахували аж 60 повзів, поважно ушкоджених; зогляду на те, що ворог потрапив американців висунути з тої позиції, він буде могти деякі з них направити.

Коли німецькі повзи віхали в одно місточко, американські вояки скидали на хребти повзів з горішніх поверхів домів пять-ґальонові бляшанки, повні ґазиліни. Як бляшанка розбивалася, витікаюча з неї ґазоліна запалювалася від розпаленого заліза повзу й спричиняла експльозію повзового збірника ґазоліни або його маґазину амуниції. Американські вояки попридумували різні способи воювання. Їх механічний талан стає їм у добрій пригоді. Нині вони справді експерти воювання проти повзів.

НІМЦІ ДОНОСЯТЬ ПРО НОВУ РОСІЙСЬКУ ОФЕНЗИВУ НА БАЛТИКУ.

ЛОНДОН.— Берлінське радіо подало в пятницю вечором, що Червона Армія відкрила зимову офензиву, кинувши 270,000 вояків проти німців у Лотві. Тимчасом московське радіо доносить про наступ Червоної Армії в Чехословаччині, де вона підійшла на віддаль 9 миль до залізничого вузла Луценеца.

Як каже Берлін, бої в північно-східній Европі досягнули вже Східної Прусії. Німці кажуть, що на Мадярщині російські війська підійшли вже на дві милі до Скешфергервару, котрий вони називають ключем південно-західної оборони Будапешту.

БРИТАНІЯ ПОКЛИКАЄ ЩЕ ЧВЕРТЬ МІЛІОНА ЛЮДЕЙ ДО АРМІЇ.

ЛОНДОН.—Премієр Чорчил заявив ґазетам, що британський уряд вважає за потрібне покликати до британської армії ще 250,000 вояків для потреб армії в 1945. році.

Ґазети звертають увагу, що Британія вже тепер має процентово більше людей в армії, ніж котрабудь з Обєднаних Держав. Вони добачують у новім наборі рекрутів доказ, що Британія зневірилася в скоре закінчення війни.

БЮТЬ ПО ПРОМИСЛОВОМУ ЯПОНСЬКОМУ ЦЕНТРІ НАГОЇ.

САЙПЕН. — Американські суперфортеці вдарили по фабриках літаків у місті Ногої на японськім острові Гоншу. Стрінулися вони підчас рейду з найзавзятішим спротивом ворога. Проти американських бомбовиків вилетіли просто горди японських боєвиків. Японське радіо казало, що в рейді брало участь сотка бомбовиків. Не дивлячися на число атакуючих японських боєвиків, вони не вспіли зломати формації американців.

ВІДТИНАЮТЬ ЯПОНЦЯМ ВІДВОРОТ НА ЛЕЙТЕ.

ГОЛОВНА КВАТИРА НА ФИЛИПИНСЬКІМ ОСТРОВІ ЛЕЙТЕ. — Війська 77. дивізії посунулися три милі на захід від ормського коритара впапрямі порту Пальомпону, з якого японці погли би втікати з острова Лейте. Американська артилерія почала бити по ньому всею силою.

Американські вояки нарахували за тиждень 12,873 трупів японських вояків. Американська команда каже, що на Лейте гине пересічно кожного дня коло півтора тисячки японців.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Ще в справі допомоги українським жертвам

Що булоб з Леніном, якщоб він не був знайшов притулку в свободолюбній та вільній Швайцарії? Що булоб, якби він та йому подібні російські революціонери, чи просто втікачі з царсько-жандармської Росії, не були діставали матеріяльної допомоги від людей, що їм співчували як політично переслідуваним? Що булоб з Сталіном, запроторениm царською владою на Сибір, якби йому не помагали звідтам видістатись?

Наводимо нарошне ось ті приклади, бо саме збоку комуністів і комунізуючих іде ще далі ось та огидна кампанія, що звернена проти тих американських українців, що намагаються орґанізувати матеріяльну допомогу українським жертвам війни, де ті жертви не булиб. Знаємо, що за царської Росії, що була рішуче людянішою супроти політично „неблагонадійних" людей як є нею червона Росія, були тисячі жертв політичної нетерпимости, яким співчував цілий ліберальний світ. За червоної диктатури рахують ось тих жертв уже навіть не на міліони, а на десятки міліонів! А найбільше їх в Україні. А найбільше їх між українцями.

Уже примітивна людяність вимагалаб, щоби подавати поміч теж і ось тим найнещасливішим з нещасливих. Ось тим, що загибають десь там у Сибірі як цілком невинні жертви терору червоного московського займанця. Міліони невинного українського люду вправді там уже загинули, але можна би пробувати ратувати хоч частину з тих, що ще живі. Та ледви, чи це може вдатись, бо тамтуди, як показує практика, Москва ніякої допомоги не допустить, хочби її хотів давати навіть сам американський уряд. Значить, що треба рахуватися з тим, що всі ті нещасні жертви мусять там таки загинути. Та можна би ще пробувати [illegible] українців, що опинились в західній Европі в таких краях, де ще Кремлін не є і не буде цілковитим паном, себто там, де теж Злучені Держави та Англія будуть могти сказати, тверде слово. В тому, що на заході має бути, як доносять, аж кілька міліонів українців, а між ними певно багато таких, що вертати до Совєтів не можуть, бо там жде їх смерть, то яке в такому випадку повинно бути наше відношення до тих нещасливців? Особливо, коли іде ще про таких, що завжди були вірні демократії. Поминаючи те, що американці ратують засадничо усіх голодних, себто яких би хто не був політичних чи релігійних переконань, то як можна нам, американським українцям, відмовляти допомоги тим, про яких знаємо чи знати будемо, що вони не провинились супроти демократій, що поводились коректно, що не принесли ганьби українському імені, що терпіли як від націстів, так і большевиків? А саме такими недолюдками мали би ми бути, колиб слухали комуністів і комунізуючих!

Знов допомоги Україні не могла би спинити ніяка сила, колиб тільки люди могли її післати туди, куди хочуть, себто своїм рідним в Україні. Туди така допомога пішлаб масово й відразу, навіть без аґітації, якби тільки наші люди мали певність, що їхня допомога це допомога Україні й українському народови, а того досі не було й далі нема.

ЗА КУЛІСАМИ ТЕГЕРАНУ

Чорчилова промова в британськім парляменті в першу міру розбудила зацікавлення повоєнним порядкуванням світа, а посередно причинилася до відкриття заслони, що ще й досі в значній мірі закриває те, що сталося на ославленій конференції Рузвелта, Чорчила й Сталіна в іранськім місті Тегерані.

Передусім саму промову в справі Польщі розглядають не тільки в світлі самого спору за західні границі Польщі, а в далеко ширшому маштабі. Добачують саме ґазетярі й політичні обсерватори в ній звязок з іншими проблемами, передусім зо справою повоєнної Греції й Італії; від усіх цих справ всі нитки йдуть в один пункт і сходяться на конференції в Тегерані. Тому й приходять вони до переконання, що ще там принято рішення, котрих вислідом є теперішня політика Аліянтів, себто трьох потуг, у Греції, Італії й Польщі. Щобільше, в Тегерані постановлено не тільки, що мається зробити, але навіть, як і коли що мається зробити. Реймонд Дениел, лондонський кореспондент „Ню Йорк Таймсу", подав кілька днів тому про це широкий звіт.

Конференцію в Тегерані, каже він, попередили довгі торги між Британією й Росією, в котрих Америка держалася осторонь як невтральна сторона. Британії саме йшло за те, аби Червона Армія почала зо сходу напір на Німеччину саме в той час, як зо заходу на неї почнуть напір Британія й Америка. Росія тоді зажадала від Британії піддержки для російських домагань щодо признання лінії Курзона східною границею Польщі.

Зо справою польсько-російської границі вязалося ширше питання розмежування сфери впливів на Балкані. І про це питання теж пішли довші переговори між Росією й Британією, і в результаті тих переговорів Сталін згодився дати Британії вільну руку в Греції, якщо Британія дозволить на перевагу російських впливів у Румунії. Щодо Юґославії, то вона, як країна, що лежить по середині між сферою впливів Британії і сферою впливів Росії, мала стати немовби проблемним місцем суперечних ідеологій; тобто там люди мали би самі без зовнішнього впливу рішити, чи вони волюють західно-европейську демократію чи східно европейський комунізм. Так запевняли Дениела люди, які за його словами, справу добре знають, а які при тому не мають ніяких інтересів по одним або по другім боці.

Даниел виразно признає, що від тегеранської конференції зайшли збоку Росії події, які важко пояснити, якщо приняти, що в Тегерані прийшло до виразного порозуміння в польській і всіх тих інших справах. Дениел пригадує на те, що московська „Правда" пустила була чутку з Каіра, що мовляв високі британські урядники говорили з нацистичними політиками про сепаратний мир, а цю чутку британський уряд змісця заперечив, а російський уряд не обороняв. Російська преса потім виступала гостро проти Вендела Вилкія за його погляди в російській справі. Потім Росія відкинула оферту Америки бути посередником між совєтським урядом і польським урядом у Лондоні. Всі ці факти одначе політичні обсерватори виясняють власне тим, що в Тегерані Чорчил зобовязався піддержати Сталіна в його претенсіях щодо Польщі, а Чорчил таку акцію відкладав, а відкладав він наперед через свою недугу, а потім через те, що не міг заставити Міколайчика добровільно погодитися на те, що рішено без нього в Тегерані.

У такий спосіб розглядає події добре поінформований лондонський тижневик „Обзервер", котрий називає згоду в Тегерані одним з історичних розділів держав. У подібний спосіб розглядало справу й турецьке радіо. Воно саме говорило зприводу Тегерану, що туди британці приїхали з пляном перемінити Европу на незалежні держави, сфедеровані зо собою, при чому федерації малиб ввійти в одну загальну лігу. Проти цього пляну Росія зробила заміт, що це її не забезпечує. Британці приняли потім погляд Росії, а в заміну за те Росія приняла британський плян щодо забезпечення Британії в західній Европі і в інших частинах світу.

В той час, як турецьке радіо подавало таку вістку, йому не багато людей вірило; та наступні події піддержали погляд турків. Досі вже й Чорчил признав (у своїй промові в парляменті), що ще в Тегерані піднесено питання признання Польщі Прусії й Прибалтику; за словами дипльоматів, він був би ще ближче правди, якби сказав був, що в Тегерані цю справу не тільки порушено, але й рішено.

Дениел від себе пригадує, що справу справлення східної границі Польщі підняв Сталін ще підчас переговорів за британсько-російський пакт (на початку 1942 року) та що вона ще тоді певно була би була вирішена договором у користь Росії, якби приявний при тих переговорах американський представник Вайнент не був переконав Молотова, що поміщення такої точки в угоду могло би зле відбитися на американській публичній опінії, а тимчасом на відношенню Америки до Росії. Всеж таки, хоч російсько-британський трактат про границю нічого не говорив, російські дипльомати певно були переконані, що в тій справі Британія їх піддержить.

Зрештою, Англії не було так важко заняти в тій справі російське становище. Пригадує Дениел, що прецінь Британія ще в 1920 році противилася прилученню до Польщі краю, що замешкалий переважно українцями й білорусинами. Та, каже Дениел, полякам ніхто не сказав, що Британія станула в тій справі по боці Росії та що Америка станула від спору осторонь. Ніхто їм не сказав теж, що в Тегерані Чорчил і Сталін погодилися між собою в цій справі.

Дениел не знає тільки, яку ролю відограв у Тегерані в тій справі президент Рузвелт. Він припускає, що президент певно до угоди непричетний, одначе він ніколи не зазначив свого спротиву. Доказ цього добачує Дениел у тому, що як Міколайчик приїхав до Москви на конференцію зо Сталіном, то там Сталін виступав одночасно як суддя і лава присяжних, Чорчил грав ролю прокуратора, а американський амбасадор прибрав ролю мовчаливого невтрального глядача. Сталін міг мовчати, бо Чорчил переконував Міколайчика про все. Колиж Міколайчик став відкликатися до милосердя, просячи за Львів і Вільну, Молотов перервав йому словами: „Пощо про це говорити? Це вже було вирішене в Тегерані!"

Міколайчик одначе мав ще [illegible] рані ще не вирішено становища Америки в цій справі. З того часу Міколайчик зрозумів, що Америка не є зовсім за те, аби Польща віддала негайно Росії всі землі поза лінію Курзона. Америка є за те, аби вирішення спорів граничних відложити до часу по закінченню війни, бо тепер вона не може ґарантувати нікому границі, а по війні, як буде зложений мир, а в ньому встановлені границі, то Америка вже буде зобовязана й щодо границі, якщо вона в відповідний для себе спосіб зобовяжеться мировим договором. Коли Міколайчик предложив цей стан свому урядови, його партія рішилася ждати, бо на її погляд годится тепер на американське посередництво виглядало би зробити враження, що польський уряд в усім іншім уступає Росії. Для трьох інших польських партій в уряді Міколайчика пропозиція Америки видалася невистарчальною, аби ввійти в переговори з Росією і її західними союзниками. Тоді він зреziґнував.

Микола Чубатий.

За міжнародний „Бил оф Райтс"

Серед великої скількости критичних голосів про нову міждержавну орґанізацію, що її започаткували в Домбартон Овкс та мають дальше переводити в життя, появилася поважна ґрупа, що каже, що панування самої сили при порядкуванню світом не принесе бажаного мира на довший час. Невдоволення мас поневолених народів мусить невідклично довести до вибуху нової світової війни, бо при першім непорозумінню поміж великими чотирма потугами, за яке непорозуміння вже й нині не тяжко, один і з великих держав-спільників схоче використати невдоволення міліонів мас новим повоєнним порядком та при помочі тих міліонів гельотів викличе нову світову війну.

Щоб це оминути потрібно подумати теж — перше про забезпечення мінімальних прав кожній окремій одиниці без огляду, в якій державі вона буде жити. Йшлоб це про забезпечення в якійсь формі відомих чотирьох свобід през. Рузвелта. Друга справа це забезпечення мінімальних прав народам, які стратять незалежність чи її не відзискають теж і по теперішній світовій війні. Без забезпечення тих двох основних справ задумана в Домбартон Овкс орґанізація буде неповна та стане калікою.

Найясніше та найбільше радикально поставив цю справу рубом бувший підсекретар стану Сомнер Велес. Він прямо домагався створення при задуманій орґанізації Опікунчої Ради Обєднаних Держав над тими народами, що по цій світовій війні не дістануть повної незалежности. Опікунча Рада малаб мати нагляд над тим, щоб один пануючий нарід не гнобив та не винищував другого народу. Навпаки Опікунча Рада малаб дбати, щоб кожен нарід, що дійшов до відповідного ступення цивілізації та національної свідомости мав запевнену самоуправу та людське національне життя.

Опікунча Рада малаб також мати нагляд над тим, що діється по кольоніях та подбати теж про автономію для кольоній, що цивілізаційно підіймуться вище. Не станеться це, так нова орґанізація не осягне своєї цілі, не утривалить постійного мира на світі. Навпаки, колиб оставити цю справу неупорядкуваною, тільки на добру волю поодиноких держав, — думає Сомнер Велес, то нова орґанізація малаб стати установою для береження насильного нерідко панування одного народу над другим.

Щоби це погодити з суверенністю поодиноких держав та з правом не вмішуватися нікому посторонному в справи сусіда, булоб найкраще, колиб всі держави, члени Обєднаних Держав, приняли міжнародні постанови про мінімальні права кожного народу, свого роду Бил оф Райтс народів світа.

В подібний спосіб справу установлення якогось міжнародного статуту для народів непануючих видвигнули жиди на своїм останнім конґресі в Атлянтик Ситі. Там поставлено домагання окремого статуту для жидів по всіх державах світа. Річ ясна, що жиди мають повне право домагатися окремого статуту для жидів по всіх державах світа. Річ ясна, що жиди мають повне право домагатися міжнародної опіки, зокрема по таких переслідуваннях, що вони їх зазнали в часі теперішньої війни збоку націстів. Ніхто з жидів не є певний, чи подібні переслідування не повторяться і по цій світовій війні по других краях, не виключаючи навіть Палестини, призначеної на збудування жидівської національної держави. Таке якнайслушніше домагання не може одначе бути трактоване виключно тільки як міжнародний статут для жидів. Такий статут мусить бути установлений для всіх недержавних народів. Практична потреба такого статуту охорони народу є потрібна, наприклад, для українського народу, що є так само систематично винищуваний червоними росіянами, як жиди брунатними німцями. Тому видвигаючи потребу охоронного статуту для жидів міжнародний жидівський зїзд зробив також велику прислугу другим недержавним народам світа, бо звернув увагу на неполаднану та пекучу справу народів, яким не пощастилося з цеї війни вийти з власною справді незалежною державою.

В такому ширшому розумінню поставив справу жидівського статуту визначний представник американського жидівства, бувший суддя найвищого суду нюйорського стейту, Йосиф Проскавер, президент Жидівсько-Американського Комітету, на недавнім святкуванню роковин Бил оф Райтс, в церкві Св. Павла в Істчестер.

В своїй промові він підкреслив конечність приняття міжнародного Бил оф Райтс для кожної людської істоти, в якій вона державі не находиласяб. Міжнародний Бил оф Райтс, говорив Проскавер, повинен би гарантувати кожному мущині, кожній жінці, якої вони не були би раси чи віри, фундаментальні свободи, яких ніякій людині відібрати не можна.

Всі погоджуються, що до ось тих свобід одиниці належить в першу чергу свобода релігійних та національних переконань, свобода від страху, себто право бути безпечним перед орґанами державної влади, коли людина не провинилася нічим проти державних законів. Дальше свобода до праці та до належного прожитку. Дальше свобода слова, преси, тощо.

Бил оф райтс для недержавних народів мав би їм давати право повного та свобідного розвою їхньої національної культури, дальше повне право використовувати багатства своєї землі на користь та розвій мешканців тої землі.

Ніхто не сумнівається, що це голоси не тільки здорові, але справедливі. Здорові вони тому, що неможливий тривалий мир при переслідуванню одного народу другим, чи при переслідуванню одиниці державною владою. Подібну ролю для національних відломів та ґруп мали виконувати перед теперішною війною так звані трактати про охорону національних меншин підписані головно державами, що наново повстали. Трактати про охорону національних меншин мали на увазі тільки справдішні національні меншини, будучи переконання, що по першій світовій війні, по приміненню права про самоозначення народів, не повинно бути народу, який становив би більшість населення та був би без власної держави. Одначе меншестеві трактати не були бережені, а Ліґа Націй не мала сили приневолити когонебудь їх виконувати.

Тепер по цій світовій війні число таких народів збільшиться, бо вже балтійські народи стратили свою незалежність. До кінця війни таких народів може назбиратися більше. Такими самими будуть нібито самостійні народи, а наділі сателіти могучих держав, отже теж не вповні незалежні [illegible] видати статут народу і одиниці міжнародного характеру, всіх обовязуючий. Без того тривалого мира осягнути ніхто не буде всилі. Колиж іде про практичне виконання тих справедливих та розсудних постулятів, можна сподіватися, що найбільшим противником такого міжнародного статуту стануть Совєти, які ніколи не погодяться на це, щоб над їх народами та над їх горожанами істнувала під сонцем якась опіка чи то у формі Опікунчої Ради народів, чи теж в формі міжнародного Бил оф Райтс для всіх і для совєтських громадян. Тому невелика надія, що такий міжнародний статут для народів та для одиниць стане практичною дійсністю.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ОЛ. ЛУГОВИЙ.

В КІҐТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ

У двох частинах

(Перший том трильоґії „Огнем і Кровю")

— 101)

Обезброєних полонених відпустили. Ворог справді натиснув з двох сторін — від Черемошна й Гулевич. Форсовним маршем, покривши пів сотки верств обі дивізії від ворога відорвалися. Наступного ранку заатакували ворожі частини у Великих і Малих Тоболах, у Пинщині. Сильні австро-німецькі частини з Тоболів та зо Старих і Нових Червищ відкинули корпус на Камінь-Коширський. З Камінь-Коширська навперейми рушила дивізія німецької кінноти. Корпус змінив напрям. Відорвавшися від німецької кінноти зявився в околицях містечка Любашова,[43]) ще далі на північ, на томуж Стоході. Звідти нагнали корпус на південь інші ворожі частини. Тижневі спроби перебратися через Стохід закінчилися неуспіхом. Значних страт не понесено, але почали охлявати коні, вичерпувалися запаси стрілива. Рятували корпус ліси з численними, на мапах незазначеними доріжками.

Становище корпусу з кожним днем погіршувалося. Не ставало харчів ні для людей ні для коней. Платні реквізиції помагали не багато. Села по більшости опустіли. Живність вспіла забрати австро-німецька армія там, де населення залишилося на місці. Реквірувати останні харчові засоби у селян Паволоцький не наважувався, просто з жалю. До того і грошеві засоби дивізії вже вичерпувалися. Годовані виключно травою коні швидко худіли, струпішавіли. Люди годувалися, як хто міг, більше блукаючою по лісах худобою, полишеною господарями-біженцями. Але не нарікав ніхто. Вояцтво вірило своїм начальникам.

Десятого дня командуючий корпусом скликав нараду командантів частин. Крім командантів наказав вислати на нараду по одному молодшому старшині і воякові від кожного полку і дивізіону артилерії. Зібралося у лісничівці зо два десятки старшин, дванадцять вояків. В коротких словах Паволоцький пояснив і так всім відоме безвихідне становище корпусу, заявив, що не хоче бути відповідальним за можливу згубу обох дивізій, тому хоче вислухати думок не одних старшин, а й рядового вояцтва. Не по закону це, командантам кликати на наради вояцьких представників, однак ситуація занадто критична. Вояцькі представники мусять також сказати своє слово. Кожней, без страху перед карою, може висловити свої думки і бажання.

— А ви на що рішаєтесь самі, пане полковнику? — вислухавши пояснень запитав Холмський, шпакуватий поставний мужчина з блискучими не по літах чорними очима на дещо монґольському обличчі.

— Залежатиме від рішення наради, — відповів Паволоцький. Коли рішено буде піддатися, я зберу охотників і пробиватимуся самий. В полон живий я не піддамся.

— Очевидно, про піддання не може бути й річи, — сказав Тинячкевич. — Я не думаю, щоб знайшовся хоч один старшина, що про полон думав би. Не на те ми десяток днів товчемося, наче Марко по пеклі. Хто про полон думав, той вже давно туди попав...

— Чи всі так думаєте?

— Всі! — загули старшини. — Пробиватимемося далі, чейже пощастить!

— А ви? — звернувся Паволоцький до вояцьких делеґатів.

— Ми, — заговорив старший рядовик 397 полку, — ваше високоблагородіє, рішені витримати до кінця. В полках, можливо, знайдуться одиночні вояки, що про полон думають. Вони самі від нас відпадуть. Інша справа полон з необхідности, для врятування життя, коли вже нема виходу, а інша добровільне піддання частиною. Ми поки що уявляємо не аби яку силу.

— Молодчина! Як назвище?

— Рядовий Михайло Гармаш, ваше в-діє!

— Запишіть! — сказав Паволоцький Тинячкевичу. — Рядового Гармаша іменую молодшим унтер-офіциром.[44]) А тобі Гармаш, дякую за розумну відповідь.

Підійшов і протягнув воякові руку. Цей на мент оторопів. Швидко похопився, міцно стиснув простягнену руку, зніяковіло засалютувавши. Подання руки вояцтву законами заборонялося, як не знати яке переступство. Табо хвиля була незвичайна, а цей невиглядний піхотинець, певно батько дітей, показався добре розуміючою вояцький обовязок людиною. Запитані всі інші делеґати здалися на рішення командантів.

Скликаючи нараду, Паволоцький готовий був зложити з себе командування. Голодним вояком не навоюєшся. Брак стрілива заставляв уникати сутичок з більшими ворожими частинами. Знесилення коней унеможливлювало швидкий марш. Думав зґрупувати меншу частину з охотників, радше готових на смерть, чим на полон і з ними триматися до останнього. Але на нараді йому виявлено довіря понад сподівання. Довіря знищило його сумніви, побоювання тягару відповідальности за долю пятнадцятьох тисяч людських жить, розвязало руки. Почув себе знов впевнено, видавав рішучі накази. На тій же нараді рішено захопити Камінь-Коширський. Руководила Паволоцьким якась підсвідома інтуіція, що у тому місті корпус здобуде все, в чому відчуває пекучий недостаток. Колиж би й ні, то всеж бодай підхарчується: у місті є млини, торгівці збіжжам і склепи певно не порожні. А там покажеться, куди далі рушати.

(Дальше буде).

[43]) Не змішувати з Любачовом у Галичині.

[44]) Рівнозначне десятникові чи капралеві

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

о. П. Понятишин.

ЯК Я СТАВ „ДИРЕКТОРОМ ДРУКАРНІ „СВОБОДИ"?

Спогад. 9)

Але припустивши навіть, що завваги чи міркування редактора „Свободи" з приводу вбивства президента не були на часі і не конче слушні, то всеж таки вони зовсім ще не свідчать, що „Свобода" була анархістична. Якби редактор був написав, що на світі не треба ніякого державного ладу, що теперішний лад слід усякими засобами валити, що не треба ніяких законів, які змушувалиб до чогось людей, що приватна власність не повинна існувати — оце могли би були вважати за анархізм. Але „Свобода" чогось такого або чогось подібного ніколи не писала. Врешті колиб „Свобода" була направду пригрішилась анархізмом, то американська поштова влада булаби знала, що з нею зробити. Тимчасом ніхто „Свободи" не чіпав...

Що угро-руські духовники кидали громами на „Свободу", то власним підложжям було те, що вона завжди займала ясне становище, що український нарід є самостійний, себто відрубний від народу російського; що вона пятнувала російську пропаганду серед наших імігрантів в Америці; що вона громила народне зрадництво; що вона виходила чистою народньою мовою; що вона ширила народню свідомість та навчала своє любити і своїм дорожити. Колиб „Свобода" була заскорузлим і назадницьким часописом, або колиб вона виходила таким самим, або подібним жаргоновим язиком, як виходив Вестнік, то угро-руські духовники не булиб її ганили та опоганювали. Томуж, що згадані духовники ненавиділи українство взагалі, ненавиділи вони теж і „Свободу", єдиноку в тих часах українську трибуну в Злучених Державах.

Філядельфійська конвенція настановила директора „Свободи".

Коли епископ Ортинський став покровителем і почесним членом такої поважної установи як У. Н. Союз, то здоровий розум рішуче наказував йому (Союзові) рахуватися із тим закоріненим уже упередженням, що його мали до „Свободи" угро-руські духовники. А можна було також сподіватись що коли філядельфійська конвенція вшанувала нашого владику почестю, то вони будуть дуже зорко стежити за „Свободою", щоб її за щось загачити. Та й очевидно не була виключена така можливість, що серед загального розбурхання умів наслідком боротьби угро-руських провідників проти пок. епископа на стовпці „Свободи" могла попасти припадково, через необережність або просто через недогляд якась стаття або допис, що не конче надавались би до друку. Колиб так направду появилось було у „Свободі" якесь бодай трохи невідповідне і невмістне писання, то річ певна, що вороги пок. Сотера булиб використали його для своїх негідних цілей. Угро-руські лідери булиб переклали на свій лад таке інкриміноване ними писання „Свободи" на англійську мову і булиб заслали його до Апостольського Делегата як доказ на те, що наш епископ став покровителем і почесним членом такої установи, яка мала своїм органом часопис дуже сумнівної вартости. Крім того могли вороги писати до Делегата, що, мовляв, „Свобода" має дуже лихе минуле, бо вона була радикальна, соціялістична та анархістична, однак епископ Ортинський, знаючи досконало про це минуле, не завагався прийняти „гонір" від У. Н. Союзу. Що в такім випадку пок. Сотер був би скомпромітувався та її почесті, наділені йому філядельфійською конвенцією, булиб для нього справжньою ведмежою прислугою, про це, здається, не може бути двох думок.

Щоб серед тодішньої, так сказатиб, часописної метушні довкола епископа Ортинського запобігти всякій небезпеці якогось промаху „Свободи", й щоб на будуче вибити з рук угро-руських лідерів зброю, що мовляв, Союзовий орган — часопис безбожницький, філядельфійська конвенція вважала за річ вказану і доцільну настановити священика директором або, точніше кажучи, цензором „Свободи". Тоді витворилась була така ситуація, що, як то кажуть, треба було на зимне дути. А втім, у всякій установі воно все так буває, що надзвичайні обставини вимагають надзвичайних заряджень. Коли У. Н. Союз рішився боронити нашого владику від його ворогів, то конвенція, як Союзове праводавче тіло, зробила те, що могла і вважала за відповідне зробити.

(Дальше буде).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Концерт Української Музики.

Не знати, де ті наші добрі люди в неділеньку божу діваються, і де в тих воєнних і важких часах шукають духового вдоволення чи скріплення, коли їх так мало було на „Концерті української музики" в неділю 3. грудня б. р., в Авдиторії Школи церкви св. Юрія, в Ню Йорку. А шкода! Дісна шкода, бо скрипак-артист Роман Придаткевич приготовив гарну програму, а що особливо цікаве, передавав її в дуже оригінальний спосіб, бо пояснив, а потім — грав. Цю методу артист випрактикував уже у своїй поїздці по Канаді, а теж і в різних американських містах, але в Ню Йорку це була новість. І, як нам здається, добра новість, бо вчить пересічного слухача, як слухати, а зокрема познакомлює його з українськими та їхніми творами в такий спосіб, що слухається потім певний твір з більшим зацікавленням. Тому саме ось такі „популярні концерти" це є культурна робота, яка заслугує на глибшу увагу збоку нашого загалу. Що вона припадає слухачам до вподоби, видно було наглядно і в часі нюйорського концерту, бо хоч слухачів не було багато, зате долонь не щадили і таки добре били „браво" за кожною точкою.

Артист-скрипак Р. Придаткевич виступив з дуже різнородною програмою, яку розпочав своєю „Прелюдією на кант до Почаївської Бого-Матері". Далі відіграв такі свої композиції як „Українську Рапсодію", „Про Козака Нетягу", „Невістонька", „Чабан" і „Аркан", М. О. Гайворонського „Коломийка" і „Андante", Якімєнка „Гапок", А. Кошиця „Плач невістки", В. Барвінського, „Пісня про Америку", „Варіяції" М. Коляди, „Над Прутом у лузі" І. Воробкевича, а далі „Аве Марія" Шуберта і „Словянські танки" А. Дворжака.

Як бачимо, то програма дуже різноманітна і цікава, то й не диво, що всі слухали з великою приємністю.

І ще було одно, що дуже уприємнило слухання цього концерту. Це виступ панни Марії Полиняк з піснями з опер та чужих композиторів і з новістю: трьома піснями нашого композитора Михайла Гайворонського, що, як ще дивно не виглядає, а були щойно перший раз відспівані в Америці, хоч одна з них скомпонована ще в 1917 році! Це „Іди собі миленький", до слів Миколи оГлубця і з його циклю „Вірною на Любов". Другою піснею був вірш Б. Лепкого „Колисав мою колиску вітер рідного Поділля", а третьою „Молитва" до слів Олекси Стефаниського.

Отсі тут вперве відспівані пісні Гайворонського віддала панна Полиняк з чуттям і по мистецьки. Були за це щирі оплески, тільки, на жаль, не було — наддатків.

Усім точкам програми акомпанувала загально відома піяністка, п-на Оля Дмитрів, що заслужила сумлінно на признання, яке й дістала.

—о—

СТ. ЛУЇС, МО.

Панахида за бл. п. Олександра Кошиця.

У неділю 19. листопаду 1944 р. відбулася в нашій українсько-католицькій церкві панахида за небіжчика Олександра Кошиця. Її відправив о. О. Беньо враз з церковним хором. В панахиді взяли участь братства, повбиравши своїх членів в чорні ленти, а прапори віддали останній поклін памяти небіжчика. Це були такі братства: Св. Володимира, від. 179. У. Н. С., самостійне братство Пресв. Діви Марії, тов. „Січ" з У. Р. С. і старше сестрицтво при нашій громаді в У. Народнім Домі.

Вчасі співу хору слідно було загальний жаль за небіжчиком, який гостив був у нашім місті з Українським Національним Хором тому 24 роки. Ми мали його між собою гостем двічи вчасі його подорожи.

В год. 5. сполудня відбувся в У. Нар. Домі концерт в память Кошиця, виконаний церковним хором. Промову серед загальної тиші виголосив о. Беньо, а Василь Лобуш виголосив свої спомини з життя Кошиця. Іван Була виголосив деклямацію, 8-літній хлопець Роман Василюк пописувався грою на гармонії і на таких продукціях концерт покінчився.

По концерті відбулася вечеря, а вчасі вечері ще виголосили побажання приявним з іменами Михайла, бо це був вечір під св. Михаїла. З нагоди такого зібрання переведено збірку і з неї призначено $25 для У. Конгресового Комітету, на Український Семинар $10, а ще сестрицтво із свого підприємства дало $10 на церкву; решта, по оплаченню видатків, передана до каси Нар. Дому.

Учасники розійшлися з піснею „Боже, великий, єдиний, всім Україну спаси".

Іван Якимів.

—о—

БОСТОН, МАСС.

Листопадове Свято.

Були часи в Америці, що в кожній громаді в місяцю листопаді греміла пісня „Ой там зажурились Стрільці Січові" на знак пошани для українських вояків за українську державність. Тепер замовкла пісня і лише ще десь-недесь чути спомини недавно минулого. Та наша громада таки відсвяткувала традиційне Листопадове Свято. В неділю, 19. листопаду, по Службі Божій у місцевій укр.-прав. церкві станув нарід довкруги стрілецької могили з березовим хрестом та завішеним на ньому дубовим вінком, а о. В. Каськів виголосив зворушливе слово і відправив панахиду. Вчасі відправи пішла збірка, яка принесла $65. Збирали: С. Чопик, А. Мусяловський, І. Масний та І. Зінько.

В годині 4 сполудня відбувся концерт церковного Молодечого Хору під управою о. Каськова, який теж виголосив вступне й кінцеве слово. В середині виголосив святочну промову гр. М. Давискиба, а хор відспівав кількома наворотами стрілецькі пісні з переплітанням деклямацій. Був теж дует о. Каськова (тенор) і гр. Давискиби (барітон). На концерті відчитано лист одного нашого скитальця, що заблукався якимсь дивом до Мексику. Лист був такий зворушливий, що викликав сльози у приявних.

Жертви на голодуючих у рідному краю зложили: по $2: А. Мусяловський, М. Давискиба, М. Вонс; по $1: С. Чопик, О. Кудрик, Й. Бербелицький, М. Гуцуляк, С. Кучер, І. Виноградник, І. Купчик, Г. Петрейко, І. Берестецький, Д. Кузь, Г. Зварич, А. Івашко, І. Буцяк, Г. Костецький, П. Мороз, А. Попович, О. Січкоріз, І. Турчин, О. Панькевич, С. Поліщук, Д. Зіньковський, І. Томаш, П. Ульчак, А. Давискиба, С. Музика, А. Телецька, І. Гримак, М. Давискиба, П. Улашкевич, М. Сілінська, А. Дзюбанюк, О. Школяр, К. Бортник, І. Мигован, К. Ярош, Т. Купчик, К. Жданюк, А. Руда, М. Григорчук, П. Кучер, А. Бербелицький, К. Гринюк, М. Захаркевич, А. Смарш, Є. Мусяловська, О. Корецька, Марія Гаманюк, М. Майданий, М. Гончарик, Каролина Тамаш, А. Перехожук, С. Оверко, І. Масний, о. В. Каськів; по 50 ц. зложили: Ю. Роговська, Т. Вонс, С. Козак, Е. Кутна; а Д.. Пащак дав $1.50. До того ще прийшло без іменних жертв на $1.50, отже разом $65.

М. Давискиба.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СПАСИБІГ, БАТЬКУ СОЮЗЕ!

Хочу подати слова щирої подяки „Батькові" у рік святкування його пятьдесятьлітнього ювилею... Власним прикладом можу ствердити, що Український Народній Союз як запомога організація дбає не лише про поміч на випадок смерти, чи недуги своїх членів, але по своїй спромозі, теж і про їхній моральний та духовий рівень, про їхнє освідомлення й знання.

Поміч від Народнього Союзу прийшла в часі моїх університетських студій. Правда, була це невелика сума в порівнанні до високих оплат і дорогого удержання на університеті, але вона заважила багато, бо прийшла тоді, коли я її найбільше потребувала. То був час, коли я упадала зі сил, бо приходилося працювати днями й ночами без відповідного відпочинку й відживлювання. Ще кілька тижнів до укінчення, а тут нема сотика на тарілку страви, ні на дорогу до свояків, або приятелів на долину міста. А колиб і заїхала до них, то чи попросилаб за їдою? А деж і відваги взяти, щоб за гроші просити? О, ні, краще терпіти голодові болі! Ще кілька тижнів... і я осягну це, за чим так мріла, чого так щиро бажала роками. Ще трохи... Чейже Господь Всемогучий не опустить. І тут, в ось таких прикрих хвилинах приходить пільга, моральна й матеріяльна поміч у формі стипендії з народного фонду Українського Народного Союзу. „Батько" зрозумів потребу своєї дитини, що тут, без батьків, стреміла до набуття знання.

По скінченні студій мені довелося працювати в лябораторії, де впродовж чотирьох років я пізнала чудні наукові гайки на полі вітамін. Праця манила мене з кожним днем, хоч рівночасно я відчувала, що в мене, як жінки, є ще й друге покликання. Я вийшла заміж, стала матірю. І тепер учуся далі, але вже не з книжок і досвідів на звірятах і бактеріях, але з дійсного життя. Життєва наука подекуди краща, бо тут промовляє до мене не автор із книжки, а дитина, чоловік та різні люди, що довкруги мене. Й так, як колись професійне заняття, так сьогодні хата й хазяйство дають мені моральне задоволення. Я пізнаю, що господарити в теперішні воєнні часи, це неаби яка річ. А вдержання родинного вогнища, щоби в ньому було тепло, щастя і здоровля поодиноких членів родини — це важна професія.

Набута освіта дає мені змогу розвязувати іноді складні життєві проблеми; помагає жити цікаво. Тому ще раз спасибіг Тобі, Батьку Союзе, що помагаючи соткам і тисячам своїх дітей, не забув і мене в хвилині потреби. Бажаю Тобі, щоби надалі міг продовжати поміч студіюючій молоді, щоби вона набрала освіти й знання й продовжала цю працю, що почали Твої перші діти тому пятьдесять років. І дай Боже, щоби й змогла збагатити Твої ряди своїми власними дітьми, а може внуками.

Марія Лехицька-Семенина,
членкиня 204 відділу У. Н. С.

ПРИГАДКА

В СПРАВІ КОНКУРСУ НА УКРАЇНСЬКУ ПОВІСТЬ З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІМІГРАЦІЇ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ І КАНАДІ.

Подається до відома інтересованих, що 31. грудня 1944 року кінчиться речинець, до якого треба надіслати рукописи українських повістей, згідно з проголошенням свого часу конкурсом, розписаним на підставі ухвали річного засідання Головного Уряду У. Н. Союзу, яким призначено суму $1,050 на конкурсові премії. Імя і прізвище автора, що висилає рукопис повинно бути подане в замкненій коверті, яку треба вислати разом з рукописом на таку адресу:

SVOBODA

P. O. Box 346 Jersey City, N. J.

ЗАКЛИК

до Українського Громадянства міста Ню Йорку і Околиць!

УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЦЕНТРАЛЯ В НЮ ЙОРКУ, Інк.,

якої головною ціллю є збудувати в місті Ню Йорку величавий та модерний Український Нар. Дім, якого брак на кожному кроці так гірко дається відчувати, закликає отсею дорогою всьо місцеве та околичне українське громадянство, всіх наших бизнесменів, представників наших Організацій як світських так і церковних, а зокрема всіх тих, що вже закупили або думають закупити Уділи на згадану будову, на

ВАЖНІ ГРОМАДСЬКІ ЗБОРИ

що відбудуться в останній день цього старого року,

В НЕДІЛЮ, 31. ГРУДНЯ (DECEMBER 31, 1944)

точно від години 2-гої до 5:30 пополудні

В ШКІЛЬНІЙ АВДИТОРІЇ ПРИ 217 ІСТ 6-та ВУЛИЦЯ В НЮ ЙОРКУ.

На тих Зборах окрім приладного вручування Уділів нового У. Н. Дому всім тим, що їх закупили, порушиться справу місця, площі і плянів відносно самої будови тощо. Памятаймо на великі слова нашого Генія Тараса Шевченка, що тільки „В СВОЇЙ ХАТІ СВОЯ ПРАВДА!"

ЗА УРЯД У. А. ЦЕНТРАЛІ:

Д. Попів, предс.; **П. Задорецький і П. Сокальчук,** містопредс.; **А. Пасічник,** кас.; **А. Дубас,** фін. секр.; **М. Малетич,** рек. секр.

Лемківщина перед сто роками

XI.

Сусіди лемків.

Ми вже згадували, що сусідами лемків є поляки (мазури), словаки, а угорські русини тому лише сусіди, що їх ділить політична мадярсько-австрійська границя, бо вони мають майже тісамі звичаї, ношу, навіть і говірку, що й лемки.

У відношенню до поляків лемки дуже від них різняться, хоч з ними сусідують і з ними стрічаються на ярмарках, торгах і в містах. Лемко, хоч говорить мовою, подібною в наголосі до польської мови, то по польськи ніяк не може навчитися. Лемкові тяжко вимовити польські звуки, як це нерідко трапляється з дівчатами, що служать між поляками по горадах. Нераз такі спроби дівчини говорити по польськи викликують вибухи сміху.

Та інтересне, що вже словаки мають інакший вплив на лемків. Коли лемко піде на роботу між словаків, навчиться від них пісень, поодиноких слів, а то й звичаїв. Це мабуть тому, що словацька мова ближча до української, ніж польська. Але й з того бувають нераз комічні сцени, коли лемко по поворотi до свого села зі Словаччини пічне калічити свою мову. Особливо дівчата люблять величатися тим, що були вже „за Бескидом" і дістали там інші імена, як Марця на місце Марії, або Ганя на місце Настки, бо словаки не мають імени Насці чи там Анастазії.

Таксамо лемко легко приймає ношу від словаків. Мужчини часто присвоюють собі словацьку „губаню", тобто широкі штани, а також і угорський лейбик та капелюх. Дівчата вертаються часто у викорсетований плиткій сорочці з короткими, широкими рукавами, в короткій спідничині, з чорним платком на голові і без коралів.

На кінець требаб згадати ще про мову лемків. Це корінно-українська мова, але зіпсована чужими впливами. Вплив видко як у словах, так і в формі, а ще більше у вимові слів. Найцінішою признакою української мови є український акцент. Лемко приняв від поляків польський наголос, який полягає у натискови на передпослідний склад у слові. Отже тому лемко каже: „Як ся мае'те" замісць „як ся ма'єте", або „што роби'те" замісць „що ро'бите", „твер'да ска'ла", замісць „тверда скала'" і т. п.

Чим дальше на схід, тим говір лемків стає чистіший, тобто зближається до чистої української мови. Так напр. в Сандецькій окрузі найдемо слово „дзецко" із словацького для дитини; число „тисяч" перемінено на „тисьонц", отже з польського. Від словаків переняли теж цілі вислови. Коли божаться, то кажуть „вера Боже!", або „на мою душу". Про вживання слова „лем", на означення „лише" ми писали на вступі, бо від нього нішла назва „лемків".

Розмірно багато слів принесено на лемківщину з Угорщини таки від самих мадярів. Отже маємо слово „ердек" — чорт! „сегень" — убогий; „сейка" — сивий угорський віл, і т. п. Крім цього є ще штучно створені слова з мадярського, через додання українських закінчень. До таких слів напр. належать: „бізувати" — стверджувати (мадярське слово „біз" — воістину, направду); „бирувати" — судити (мадярське „біро" — суддя); „серенча" — щастя (мадярське „серенч" — щастя на полюванню); і т. п.

Найбільша трудність для вивчення лемківського говору представляє звукословність. Лемко має такі звуки для своїх слів, що їх не мож віддати. А вже передати їх на письмі не можливо хоч би тому, що нема відповідних букв. Тому ми тут не подаємо цих звуків навіть у приближенню, а згадаємо лише на вимову букви „И" на старинний лад, щось як глибоке „И" подібне до звука між „И" й [„Ы"].

У граматиці характеристичний є 6. відмінок жіночого роду. Отже не каже лемко „пливу водою", а „водовь", або навіть „водом". При степенуванню прикметників буде напр. „більший" замісць „білший", а при дієсловах бувають різні незвичайні граматичні форми, як от: „спивам, спиваш, спиват", а навіть „мавь" у значінню „мам" — тобто маю.

Зрештою замітки про лемківський говір належать до мовних спеціялістів і в тім загальнім огляді як наш не місце про нього широко розписуватися.

Цю розвідку про лемків, написану Олексієм Торонським ще перед 1860. роком, кінчить автор такими замітками: „Про обичаї, моральні засади, повітря і про інші справи, можнаб писати багато. Але й це, що тут зібране, передаємо читачам, в тім переконанню, що ця мала галузка українського народу, яка ніколи не відчужилася від свого коріння, гідна застанови". (Кінець).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Укр. Нац. Запомогове Тов. Дністер, від. 361, повідомляє своїх членів і члениць, що **річні збори** відбудуться в суботу, 30. грудня, в годині 8. ввечір, в Авдиторії Школи св. Юра, 217 Іст 6. вул. З огляду на нинішні часи, сьогорічні виборчі збори є дуже важні. Тому ми мусимо явитись всі на ці збори та вибрати уряд на наступний рік. Контр. комісія дасть звіт за цілий 1944 рік. — За уряд: М. Левкович, заст. предс.; М. Малетич, рек. секр.; П. Кучма, фін. секр.; І. Галичин, кас.

АНСОНІЯ, КОНН. — Тов. Запорозька Січ, від. 67, **повідомляє всіх** своїх позамісцевих членів, що на річних зборах 10. грудня вибрано отсей уряд на 1945 рік: Трохим Стадник, предс.; Іван Хіровський, кас.; Василь Вавро, рек. секр.; Іван Пиріг, фін. секр. Адреса: John Pyrih, 64 Rufus St., Ansonia, Conn.

КОМУНІКАТ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

СПИС ЧЛЕНІВ ТА ЖЕРТВОДАВЦІВ ПО ДЕНЬ 30. ЛИСТОПАДУ 1944.

3) СПОМАГАЮЧІ ЧЛЕНИ

Ім'я	Сума
В. Салецький	$ 5.00
Богдан Катамай	10.00
Д-р Л. Цегельський	10.00
п-ні Ю. Маньоська	5.00
Анна Чорній	5.00
О. Приймак	5.00
Текля Кобзар	5.00
Роман Слободян	10.00
Розалія Вецаль	5.00
Ксеня Королишин	5.00
Осипа Коцюба	5.00
Марія Пасічна	5.00
Марія Колісник	5.00
Д-р Н. Пелехович-Гайворонська	5.00
М. О. Гайворонський	5.00
Лев Посацький	5.00
п-ні А. Білоус	5.00
о. П. Понятишин	5.00
Д-р Л. Мишуга	15.00
Павлина Д. Сирий	5.00
Ст. Куропась	5.00
П. Качмар	5.00
Кат. Качмар	5.00
М. Чемний	5.00
Р. Пристай	10.00
А. Лемішка	17.00
Г. Іваськів	5.00
В. Лідик	5.00
І. Форис	5.00
П. Кізел	5.00
О. Королишин	5.00
І. Андрусевич	5.00
о. С. Побуцький	5.00
І. Команецький	5.00
Т. Заптон	5.00
С. Хистух	5.00
П. Золочівський	5.00
П. Заяць	5.00
Д-р Т. А. Кібзей	5.00
П. Дунаєвський	5.00
І. Столяр	5.00
А. Павчак	5.00
М. Андрусевич	5.00
С. Рупа	5.00
С. Дулька	5.00
Т. Сисак	5.00
П. Ґардій	5.00
О. Шеремета	5.00
Е. Данисів	5.00
Татяна Фіярчук	5.00
І. Сабан	5.00
М. Павчук	5.00
В. Солецький	5.00
Павлина Солецька	5.00
Б. Ковальський	5.00
Анна Способець	5.00
Кат. Мандзюк	5.00
о. С. Баландюк	5.00
О. Патинок	5.00
П. Кріль	5.00
Л. Сидорак	5.00
М. Стисло	5.00
П. Куц	5.00
К. Велика	5.00
П. Боднарчук	5.00
В. Сидорик	5.00
М. Леськів	5.00
Іванна Подола	5.00
А. Стронська	5.00
І. Сорока ст.	5.00
Г. Лесюк	5.00
П. Бабій	5.00
Е. Ляхович	5.00
Д-р П. Дубас	5.00
Д-р В. Ґалан	5.00
Майор М. Дармограй	5.00
А. Калимон	10.00
Д. Гринчук	5.00
В. Лукасевич	5.00
П. Ґроґоза	5.00
П. Лукасевич	5.00
Кат. Чипіль	5.00
Е. С. Рогач	5.00
Т. Чорній	5.00
Д. Зальопаний	5.00
С. Цимбала	5.00
Д. Галичин	10.00
М. Мурашко	10.00
Н. Ґорин	5.00
Н. Машталер	5.00
Д. Шульга	5.00
С. Кузик	5.00
Слава К. Ґалан	5.00
Т. Котур	5.00
П. Пилипів	5.00
П. Павлів	5.00
Т. Гнатів	5.00
М. Пукіш	5.00
М. Мельник	5.00
Е. Команишин	5.00
В. Засадний	5.00
Юлія Кульчицька	5.00
Марія Ткачук	5.00
Марія Дзитада	5.00
Кат. Кардаш	5.00
Кат. Хомяк	5.00
Варвара Шундровська	5.00
М. Новаковська	5.00
Анна Хімяк	5.00
В. Чахта	5.00
Д. Любинець	5.00
А. Хімяк	5.00
І. Іванюк	5.00
І. Белень	5.00
С. Кондрат	5.00
Т. Колодницький	5.00
О. Бернадин	5.00
О. Чикета	5.00
адв. Марсел Ваґнер	5.00
Клавдія Олесницька	5.00
І. Я. Дзядик	5.00
Н. Сенеган	5.00
Гр. Маланяк	5.00
Т. Шпікула	5.00
П. Васильовський	5.00
М. Баран	5.00
Д. Максимяк	5.00
Т. Кривовяз	5.00
І. Карпа	5.00
В. Лоняк	5.00
Е. Кочур	5.00
О. Любас	5.00
М. Онищук	5.00
Д. Ґой	5.00
С. Мекенко	5.00
В. Волчанський	10.00
О. Мазепа	6.00
І. Банах	5.00
С. Крутій	5.00
О. Вавріів	10.00
Агафія Гондович	5.00
І. Гондович	5.00
П. Дочій	5.00
К. Качурак	5.00
М. Процак	5.00
М. Сухорський	5.00
В. Сухорський	5.00
о. Лев Чапельський	5.00
п-ні С. Чапельська	5.00
І. Тарнавський	10.00
М. Колодій	20.00
В. Тритяк	5.00
В. Чайковський	5.00
М. Савчак	5.00
Л. Шмагала	5.00
П. Лупян	5.00
Г. Степаник	5.00
Н. Задорецький	5.00
М. Когут	5.00
п-ні Лялюк	5.00
Кат. Ґабрівська	5.00
Емілія Доброс	5.00
Гелен Степаник	5.00
Т. Кальмук	5.00
С. Паливода	5.00
Л. Стахурський і Л. Липницька	5.00
С. Морозович	5.00
В. Волянський	5.00
В. Жук	5.00
Марія Бойко	5.00
П. Ольховий	5.00
О. Керік	5.00
о. В. Левчишин	5.00
Т. Оліяр	5.00
А. Янівський	5.00
І. Пачковський	5.00
Розалія Кокош	5.00
М. Левицький	5.00
І. Семенчук	5.00
Н. Декан	5.00
п-ні Богус	5.00
Е. Яремій	5.00
А. Маланчук	5.00
М. Дарчук	5.00
А. Яремій	5.00
Кат. Копичак	5.00
Гр. Спасик	5.00
Н. Стефанюк ст.	5.00
Н. Стефанюк мол.	5.00
І. Мартинюк	5.00
Я. Харів	5.00
Атаназія Никорчук	5.00
П. Спасик	5.00
Софія Спасик	5.00
І. Найда	5.00
С. Спасик	5.00
Гр. Яремій	5.00
Г. Бажан	5.00
Анна Шліхерко	5.00
А. Гуска	5.00
Гр. Ґуска	5.00
І. Олексин	5.00
Ст. Свободян	5.00
п-ні М. Ґелета	5.00
Д. Слободян	5.00
Н. Галун	5.00
М. Ганкевич	5.00
адв. Т. Свистун	5.00
С. Рудакевич	5.00
Ева Піддубчишин	5.00
К. Піддубчишин	5.00
Н. Петришин	5.00
Н. Заяць	5.00
п-ні Малеко	5.00
Неоніля Н. Процько	5.00
В. Чучман	5.00
Нпастазія Настюк	5.00
о. С. Склепкович	5.00
Я. Цурковський	5.00
Ксеня Чагарин	5.00
В. Захарків	5.00
Л. Капітула	5.00
П. Емче	5.00
Л. Емче	5.00
М. Дмитрів	5.00
А. Чарищин	5.00
І. Левко	5.00
І. Семенків	5.00
Б. Гнатюк	5.00
П. Пашковський	5.00
М. Паранич	5.00
М. Рибак	5.00
Анна Медвідь	5.00
Марія Дідоха	5.00
Варвара Хлопак	5.00
п-ні Т. Єзуско	5.00
І. і Анна Погороцькі	10.00
І. і Анна Кравецькі	10.00
П. і Марія Карчинські	10.00
Т. і Кат. Стрияк	10.00
о. І. Шнурер	5.00
Д. Симко	5.00
Анна Коникович	5.00
Софія Рекрутяк	5.00
М. Бундік	5.00
Е. Швайковський	5.00
В. Стасишин	5.00
М. Чапур	5.00
М. Микитюк	5.00
П. Микуляк	5.00
Д. Поцинтилюк	5.00
О. Франків	5.00
М. Паламар	5.00
І. Копек	5.00
П. Карпович	5.00
Н. Наповський	5.00
В. Ільницький	5.00
Марія Демидчук	5.00
о. В. Б. Довгович	5.00
Гр. Левуш	10.00
п-ні А. Биш	15.00
Нц Семотюк	5.00
о. І. Г. Врублевський	5.00
о. С. Мусійчук	10.00
Харитина Мазепа	5.00
П. Гречаник	10.00
М. Курдина	5.00
П. Курко	5.00
О. Курко	5.00
С. Федірко	5.00
В. Дерлиця	5.00
А. Стефанів	5.00
С. Вишневський	5.00
І. Шостак	5.00
П. Дмитрів	5.00
І. Кіналь	5.00
о. Н. Сіменович	10.00
М. Федюк	5.00
Т. Долішний	10.00
Т. Марцика	5.00
А. Смит	5.00
о. В. Лотович	5.00
Я. Кашуба	5.00
о. М. Кінаш	5.00
Марія Кінаш	5.00
Т. Радинський	5.00
М. Балабан	10.00
В. Ґіль	5.00
П. Нестор	5.00
Анна Гусар	5.00
А. Данилюк	5.00
І. Сикюра	5.00
Ілько і К. Андрусевич	20.00

Спомагаючі члени разом $1,633.00

4) ЗБІРКИ

На похороні Г. Слободяна (Передав М. Дубас)	$245.00
На похороні Г. Слободяна (Передав М. Дубас)	20.00
На похороні Анни Слободян	30.00
На похороні М. Рибака	80.50
На похороні І. Борисевича	130.75

Збірки разом $506.25

5) ЖЕРТВИ

Ім'я	Сума
О. Ангел	$ 1.00
М. Політило	1.00
В. Бригайло	1.00
М. Крачківський	1.00
п-ні М. Демяник	1.00
Кат. Бутинець	1.00
І. Креґовецький	1.00
І. Микула	1.00
Гелен Чуба	1.00
Кат. Біла	1.00
Анна Ґонтарик	1.00
п-ні Михальчик	2.00
А. Ґечак	1.00
Анна Гічак	1.00
Г. Врайт	1.00
А. Валек	1.00
А. Ночович	1.00
Гр. Аззоліно	1.00
І. Урбан	1.00
В. Футулуйчук	1.00
В. Мадариш	1.00
П. Ковальчик	1.00
М. Завойський	1.00
М. Спяк	1.00
Л. Завойський	1.00
А. Спяк	1.00

Жертви разом $27.00

ЗІСТАВЛЕННЯ.

ПРИХОДИ

по день 30. листопаду 1944 р.:

Спомагаючі інституції	$ 580.00
Дійсні члени	1,988.22
Спомагаючі члени	1,633.00
Збірки	506.25
Жертви	27.00
Разом вплинуло до каси У. А. Д. Комітету по день 30. листопаду 1944	$4,734.47

РОЗХОДИ:

Друки	$ 40.00
Марки	15.00
Реґістрація Чартеру в стейті Пенсилвенія	30.00
Печатка	5.50
Рент машини до писання	2.50
Разом розходи	$93.00

Приходи	$4,734.47
Розходи	93.00
Біланс	**$4,641.47**

ЗА У. А. Д. КОМІТЕТ

Д-р В. Ґалан, предсідник
Е. Рогач, касієр.

Усі членські вкладки та жертви на допомогу слати до:

UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
847 N. FRANKLIN STREET
PHILADELPHIA 23, PA.

ТАРЗАН, ч. 1096. Двобій.

Тарзан і Тайґо кинулися на себе. Тарзан знав, що він буде щасливий, як йому вдасться вирватись з життям.

Звір був великий і могутній, Тарзан менший, а його одинока надія — його мозок.

Скрутившися хитро, Тарзан схопив Тайґа іззаду.

Здавалося, що незадовго Тайґо піддасться, або згине. Та сталася дивна річ, дала перевагу ґорилеви.

